

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

1840. 1841. 1842. 1843.

A. B. 1844. 1845.

1846. 1847. 1848. 1849.

ODDEN
i Jylland.

ODDEN

i Jylland.

En af de ældste Herregaarde i Danmark er Odden, „hin alde“, som den i gamle Dage kaldtes. Den ligger omtrent 1½ Mil nordøst for Hjørring, i Hjørring Amt, Vennebjerg Herred og Njygdal Sogn og er saaledes ogsaa en af Danmarks nordligste Hovedgaarde. Sognet hørte endnu for faa Aar siden til Horns Herred.

Allerede fra første Halvdel af 14de Hundrebaar forekomme sandsynligvis Gjere af Odden, nemlig Johan Niklesøn af Od 1325, tyve Aar senere hans Enke Fru Ingerd, og 1347 Peder Jonesøn af Od. I det følgende Hundrebaar tilhørte Odden den gamle danske Høt Lunge, der havde store Ejendomme i Vendsjøssel. I Aaret 1454 var nemlig Oluf Lunge Gjer af Odden. 1469 tilhød Oluf Lunge af Odden, Bøvner, sin Svoger Hr. Christoffer Lykke og sin Søster Fru Margrete, at de maatte afhænde til hvem det lystede dem, det Guds de havde i Værgje i Himmer- og Dmer-Sjøssel. I Aaret 1472 pantsatte han til Hundslund Kloster noget øde Gods i Voldsted i Thorslev Sogn i Eskovbo (nu i Dronninglund) herred. Hans Husfrue var Karen Banner af Njygdal. Deres Datter Anne Lunge ægtede Henrik Friis, der ved dette Giftermaal fik Odden, hvoraf dog allerede hans Fader Jørgen Friis var Medejer. Henrik Friis, der hørte til de efter sit Baanen saakaldte Skiftavl-Friiser, var Gaardens Gjer allerede 1478, og den tilhørte ham endnu 1487. Dog var han ikke ene om Gaarden; thi hans Svigermoder Fru Karen ægtede Wille Thomesen, Bøvner, der ogsaa skrev sig til Odden 1479 og 1482. Henrik Friis's og Fru Annes Datter Fru Anne Friis var først gift med Nigstraaden Hr. Bjørn Andersen til Stenalt, efter hvis Død, som

fandt Sted omtrent 1503, hun ægtede Dve Vincensen Lunge til Tirrøbak, der da var Enkemand efter Fru Karen Rosenfrands. Ved sit andet Ægteskab blev han Gjer af Odden.

Denne Mand, der havde megen Indflydelse i Staten i Kongerne Fredesrif den første og Christian den tredies Tid, var en Søn af Vincens Jversen (Dyre) til Tirrøbak og Fru Kirstine Lunge. Dve Lunge kæmpede i sine yngre Dage til Søs og havde 1518 og 1519 Befalingen over et Krigsflot. I Nyberns Opstand imod Christiern den anden synes han ej at have taget Del; dog blev han af den ny Konge udnævnt til Nigstraad 1523 og Aaret efter ved Kroningen slaaet til Ridder. Allerede paa den Tid har han været en formuende Mand; thi da den fordrevne Konge 1525 truede med Indfald i Danmark, blev det paalagt Hr. Dve Lunge at møde med 10 Glavind og 4 Stykker i det egentlige Danmark og i Fyrstendommerne med 10 Glavind. Tillige med Erik Banner og Hr. Mogens Gjøe fik han Dverbefalingen i Norrejylland; det samme Hverv havde han 1531 og forenede dermed en ustrakt Dommermyndighed. I Vendsjøssel fik han 1528 Njystrup Len med de underliggende Herreder Vennebjerg og Jerølev. Dette Len mistede han under Grevesjden, da Skipper Clement gav det til Mikkel Tolber. Hr. Dve Lunge var en af de Adelsmænd, der drog til Holsten for at underrette Hertug Christian om, at han var bleven valgt til Konge paa Forsamlingen i Ny. Da kort Tid efter den jyske Adels havde lidt det blodige Nederlag ved Alsborg i Kampen imod Bønderne, paatog Hr. Dve Lunge sig i Forening med Magistraten i Randers at sørge for denne By's Forsvar. Kort efter blev den jyske

ODDEN

i Jylland.

Oplysning kuet, og nu blev han sendt til Sverige tillige med Fjer Lunge for at anmode Kong Gustav om Hjælp; efter vel udrettet Værende underhandlede de med Nordmændene. Den Flaade, som den svenske Konge sendte Danmark til Undsætning, blev forøget med en Del danske Skibe, der tilbøds vare ubrukkede af Private; iblandt Eskibenes Redere var Hr. Dve Lunge. Paa samme Tid havde han det Hværv tillige med Biskop Knud Gyldenstjerne, i Horsens at modtage den af Lensmændene i Nørrejylland indkrævede Afgift af Kirker, Præster og Sognebegne og ligeledes at modtage det Sølv, der kunde udværes fra Sognekirkerne. Ogsaa skulde han tage de allerbedste Dyne, der vare at finde hos Bønderne i Vennebjerg og Jerslev Herreder og holde dem rede til Kongens Brug. Kort efter blev han kaldet til Kongen i Vejren for Kjøbenhavn, hvor han som Rigsraad skulde sørge for Levnetsmidler. Til Høstide og Kjøge rejste han saaledes for ved Salget af en Kirkekalk at skaffe Fødemidler. Tillige havde han Befalingen over en Del af Høren, og han var en af de Øverster, til hvilke Krogen Slot ved Helsingør overgav sig i Begyndelsen af Januar 1536. Snart derefter var han i Jylland, hvor det var paalagt ham samt Hr. Johan Kantjan, Erik Banner o. fl. at rejse om for at indkræve, hvad der endnu stod tilbage af Solvskatten og af andre Afgifter til Hørens Sold. Efter at Krigen var til Ende, blev al Afgiften af Næstrup Len ham eftergivet indtil han og hans Arvinge havde faaet Fyldstgjørelse for 3,500 R danske, han havde laant Kongen. Som Rigsraad blev han kaldet til Herredagen, der blev holdt ved St. Hansdags Tid, og ligeledes til Dødslobet i Begyndelsen af August Maaned; han skulde da møde med Livseft, Kyras og Tilbehør for at „torneyre“ med Kongen. Paa samme Tid fik han Befaling at oppebære Solvskat af Kjøbstædemænd i Nørrejylland. Med flere Raader og Lensmænd skulde han møde i Neumünster i Jæsten 1538 for med 4 Mand at ledsage Kongen paa en Rejse. Det følgende Aar fik han som en af Hovedmændene over Udølen's Folk Befaling til at møde med disse ved Kolbing og, om behov gjordes, at tjene uidentig med 3 Heste. Herredagen blev dette Aar holdt i Dønsøe Strag efter Vinse, og til den blev han ligeledes kaldet. Da Nogens Marsk Hr. Lyge Skabbe havde en Strid om Markeskjæl med Præsten i Nimitofte, fik Hr. Dve Lunge i Foræning med Erik Banner, Peder Ebbesen Galt o. fl. Befaling til at jævne denne Uenighed. Men paa samme Tid havde han selv Tvist med Erik Banner og andre for det Markeskjæl, han havde sat imellem Næstrup og Mogen-

trup i Erik Banners Graværelse og uden at denne var bleven stævnet; Erik Banner var nemlig Medarving til nogle Gaarde i Mogenstrup. Da Regentinden af Næderlandene tilbød sig at møgde Fred imellem Kongen og Pfalzgreve Frederik, afgik Hr. Dve Lunge m. fl. Rigsraader i Sendefærd til Gent; men da hverken Regentinden eller Pfalzgreven mente det alvorlig, var deres Rejse forgæves. — Som Gjer af Odden fik han i Aaret 1515 et Tingsvidne af Horns Herred, at han havde gjort Krav paa 4 Huse og 1 Bol i Hornterp og i Horne (nu i Vennebjerg Herred) som sin Husfrues rette Arvegodds, og 1526 fik han et Tingsvidne om sin Rarshøvd paa Gods i samme Herred. Han var ogsaa Gjer af Hovedgaardens Kragerup i Sølland og blev 1536 stævnet af tre Bønder, der boede i Gaardens Omegn, fordi hans Jøged havde optaget 13 Dg og ej vidde udlevere dem. Paa samme Tid blev han stævnet af Agel Rosenfrands for noget Pantegods. Hr. Dve Lunge omkøstede den 22de Februar 1540 Tiden med Evigheden og blev begravet i Engom Kirke imellem begge sine Fruer, hans Enke Fru Anne Friis døde 1542.

Ved hendes Død tilfaldt Odden hendes Børn af andet Ægtekab; saaledes fik Sønnen Lyge Lunge sig 1543 til Odden. Han var død allerede 1546, og hans Kaar vare saa flette, at hans Enke Fru Sofie Raas gif fra Arv og Gæld efter ham, hvisaarssag Trætte opkom imellem hans Broder Fjer Lunge til Tirabæk og de andre Søskende. En anden af Sønerne Christoffer Lunge var Gjer af Odden 1548 og havde Gaarden indtil sin Død. I Aaret 1562 fik han i Magekiste med Kongen Gods i Horns Herred, nemlig i Bjærgby Sogn og By og i Saxtrup By, samt i Staabæk By, Uggerby Sogn; disse to Sogne høre nu til Vennebjerg Herred. Aaret efter magekistede han med Otte Banner til Wådal. Da fik Christoffer Lunge følgende Ejendomme: Gaarden Gjøtrup i Tornby Sogn, Gaarden Bjærgbylund i Bjærgby Sogn og 1 Bol sammesteds, 1 Gaard i Iverssted Sogn, og desuden 1 Gaard i Vidstrup Sogn i Vennebjerg Herred. Derimod fik Otte Banner 3 Gaarde i Tolstrup By i Uggerby Sogn. S. A. laante Kongen af Christoffer Lunge 800 Daler, og for denne Sum pantsatte han ham noget Gods og Kronens Del i Tienden af Lørringe, Bjærgby og Uggerby Sogne samt Hverligheden af Uggerby Præstegaard. Paa den Tid udbrød den nordiske Svvaarskrig, og Christoffer Lunge forlod snart Fredens Syssler paa sin Gaard for at kæmpe for Fædrelandet. Han deltog i det navnkundige Slaag paa Falkenberg Heide 1565 under

ODDEN

i Jylland.

en anden Bendelbø, Frans Banners (til Koffelbal) Hane, og i dette Slag fandt han Hæltedøden. Han var gift med Fru Karen Juul. I Aaret 1567 overlode hans Arvinge Kongen 3,333 Daler til Vaand, hvilken Sum hans Broder Jørg Lunge paa deres Begne udbrede til Kongens Dverste Daniel Rantzau og hans Hovedsmænd, og derfor fik de noget Gods i Horns Herred i Pant. I Aaret 1568 hørte følgende Gods under Odden: 29 Gaarde, 30 Bolsteder og 29 Huse. Denne Gaard blev snart overtagen af Christoffer Lunges og Fru Karen Juuls Søn Dve Lunge, der ejede Odden, da han Pinesdag 1572 i Papegøjegildets Hus i Aalborg holdt sit Fæstensøl med den 18-aarige Jomfru Anne Maltesdatter Sehested, hvis Forældre vare Malte Jensen til Holmgaard og Fru Sofie Bille; deres Bryllup stod to Aar efter paa Brubgommens Herresæde. Med Fru Magdalene Banner til Krabbesholm havde han 1579 en Retsstrætte om nogle Engkister i Hedegaards Mark og i Sottrup Mark samt om to Bække imellem Tved og Skobste, hvilket alt ligger i Mygdal og Windslev Sogne. De bleve forligte i Viborg ved Snapslandstinget af Kongens Kansler Niels Kaaß, Rigens Admiral Peder Munk til Staarupgaard, Jørgen Rosenkrands til Rosenholm, Bjørn Kaaß til Staarupgaard og den oven nævnte Malte Jensen. Engene beholdt Dve Lunge; men med Hensyn til Bækkene eftergav han sit mulige Krav for Volgdigtmandenes Bøns Skyld. I en Række Aar, nemlig fra Maj 1584 til Maj 1597, var han Hovedsmand paa Aalborghus, og i denne Egenkab havde han 1585 en Retsstrid med Mavrids Bødebuss til Hjørup, der ved sin Hidsfoged paa Lerbæk (i Elling Sogn og Horns Herred) indskævnede ham, fordi han ved hærrestinget havde hjemlet Raaberg Sognemænd Ret til at grave efter Orme i Stranden ud for Jerup. Da denne Tilladelse ikke mentes at kunne være Grundejeren til Stede, vandt Lensmanden Sagen. I Følge et Tingvidnie af Horns Herred stod 1586 Anders Eskildsen i Gaas for Ringsdom, tog Dve Lunges Foged i Haanden og Hovedde lydelig Halvdelen af Gaarden Logholt i Sindal Sogn samt 2 Søsterlodder i den anden Halvdel til hans Herre. Dve Lunge gif til sine Fædre den 5te Februar 1601; hans Enke overløede ham adskillige Aar.

Den næste Hjer af Odden var Sønnen Jørgen Lunge, der opnaaede stor Ære og Værdighed i Statens Tjeneste. Han kom til Verden Aar 1577 den 11te Oktober, og da han var 5 Aar gammel, paatog Morfaderen sig hans Opdragelse. Paa Holmgaard fik han derpaa Undervisning, »eftersom hans Alder

da kunde taale», i en Tid af 2 Aar. Efter derpaa i nogen Tid at have været i Huset hos Kanniken i Viborg Mester Niels Juul, kom han, da Faderen imidlertid var bleven Hovedsmand paa Aalborghus, hjem igjen til sine Forældre, hvor han fik Undervisning til sit 10te Aar. I de 4 derpaa følgende Aar var han i Sørs og drog siden efter et kort Ophold i Hjemmet tillige med sin Broder Christoffer Lunge til Udlandet med Mester Jens Dlgod til Hovmester. Ved Strassborg Universitet tilbragte de 2 Aar, besøgte derpaa flere tyske Højskoler og franske Stæder og tilsidst de vigtigste Byer i Italien. Da han saaledes havde tilbragt næsten 6 Aar i fremmede Lande, kom han hjem, men blev da ifkun et halvt Aar i Fædrelandet. Hans Hu stod til at blive en dygtig Krieger, og for at naa dette Djemed drog han Aar 1600 til den Tids bedste Krigsskole, Nederlendene. Med 3 Heste kjente han fyrst Moritz af Oranien, var samme Sommer tilstede ved Belejringen og Indtagelsen af Fæstningen Reinberg og paatog sig derpaa at hverve et Kompagni Soldater i sit Fædreland. Disse førte han til Holland og deltog nu i Forsvaret af Ostende. Med sit Kompagni stormede han og indtog en af Spaniernes Stanser, holdt den besat i hele fire Timer imod en meget overlegent Styrke og forlod den først, da den ikke paa nogen Maade lod sig forsvare længer. Til Belønning for denne sin Kærlighed blev han af Stadens Guvernør forfremmet til Major og Overvaagmester. Da han saaledes havde kæmpet tappert hændt et Aar, og hans kælle Skare imidlertid var bleven i den Grad medtagen, at han kun havde 25 Mand tilbage, blev han sendt til Gorkum for at gjøre Kompagniet fuldtalligt. Under Sjendens Belejring maatte han beklage Tabet af sin Broder Jens Lunge, der som Fændrif ved hans Kompagni var falden i en Træfning imod Spanierne. I Gorkum fik han af sin Moder den sorgelige Tidende, at Faderen var død, og blev derhos alvorlig opfordret til at forlade den fremmede Krigstjeneste; som en god Søn opfyldte han Moderens Ønske. Noget efter sin Hjemkomst trolovede han sig med Jomfru Sofie Brahe, Datter af Sten Brahe til Knudstrup, Rigeraad og Embedsmand paa Kalundborg, og Fru Birgitte Rosenkrands til Næsbyholm. Deres Bryllup stod i Aaret 1605. Kun kort Tid havde han Lov til at nyde Hgtefæltets Glæder; thi 6 Uger efter Brylluppet fik han af Kongen Befaling at hverve et Regiment paa 2000 Mand og med dette underkøste hertugen af Brunsvig, der var i Strid med Staden Brunsvig og nogle andre Byer. Men da han med sine Krigssjøl havde naaet Wolfenbüttele, viste det sig,

ODDEN

i Jylland.

at der ej længer var Trang til dem, og Regimentet blev derfor afstakket. Dette skete imidlertid før tidlig; thi de imod Hertugen sjenblige Stæder havde ikke paa samme Tid opløst sine lejede Skarer. En Tropp af disse lykkelig det at fange den danske Overste og føre ham til Brunsvig, og denne Stads Borgere lode ham ikke drage bort, før han havde udredt en betydelig Sum i Løsepenge. Efter sin Hjemkomst blev han 1608 forlenet med Besjervig Kloster, hvilket han havde i 2 Aar, og derpaa med Drum Slot, hvis Lensmand han var indtil Maj 1613. Imidlertid var Krigen med Sverige udbrudt, og dermed aabnede sig en gunstlig Lejlighed for den forsøgte Krigsmand til at vinde Hæder i Fædrelandets Tjeneste. Med den Hærskedel, han havde samlet, drog han igjennem Halland til Lejren ved Elfsborg og deltog derpaa i Kalmar's Besjering. Vintere 1611—12 tilbragte han paa Hverving i Nederlendene; med et Regiment Fodfolk vendte han derfra tilbage til Krigskuepladsen og blev nu øverstbefalende over Artilleriet under Besjeringen af Elfsborg og Gullberg. Med Kongen fulgte han paa Toget ind i Vester-gøthland og blev, da dette var til Ende, Kommandant paa Elfsborg. Men her var for Øjeblikket hans Ophold kun kort; thi snart efter fik han Befaling til atter at hjemsege Vester-gøthland, hvor han slog en overlagten Stykke og tvang nogle Herreder til at betale Danmark Skat. S. A. blev han tillige Lensmand over Bahus Len. Kongen sjenkede paa de vigtige Tjenester, han havde ydet, og i en talrig Forsamling paa Skoldinghus blev han den 2den December 1617 slagen til Ridder, optagen i Rigens Raad og udnævnt til Marsk. Men hans Helbred var under Krigen bleven undergraven, hvilket viste sig allerede inden et Par Aars Forløb. Efter Kongens Raad brugte han Bade i Lyfmland, men uden Nytte. Han fratraadte Bahus 1618, men vedblev dog at udføre sine Pligter som Marsk. Efter Herredagen 1619 besjogte han sin Moder, der boede paa hans Gaard Birkelse; han blev der alvorlig syg og døde efter nogle Dages haarde Lidelser den 19de August 1619, næppe 42 Aar gammel. Den 3die September s. A. bleve hans jordiske Levinger nedsatte i det Begravelseskæpel, han 1612 i Forening med sin Moder havde bygget i Frue Kirke i Aalborg. I den over ham holdte Ligprædiken fremhævedes hans Gudsfrygt, Venlighed i Omgang og Godsjorenhed. Aalborg Skole gav han saaledes 1618 en Sum af 1000 Rdlr., hvis Renter 60 Rdlr. skulde uddeles til fire Disciple, der viste Flid og gave Haab om Fremgang i Studeringer. Da Hr. Jørgen Lunge, i de Aar han ejede sin fæderne Gaard, havde saa mange

vigtige Hverv i Statens Tjeneste, kunde han kun kort Tid selv bestyre den; dog har man nogle Vidnesbyrd om hans Virksomhed som Godsejer. Ved Mageliste med Kongen fik han 1604 et Bol med en liden Stov og et Gadehus i Graarup i Noshjerg Sogn, Horns Herred, og ved Mageliste med Peder Munk til Gåvadgaard fik han 1610 en Gaard og et Bol i Bodkov i Hammer Sogn, Rer Herred. 1615 tilkjøbte Otte Christoffer Rosenkrands til Voller ham en Del Gods i Vendsyssel, nemlig i Landsbyerne Sønderby og Raasj i Jersmark Sogn, i Jonsstrup i Saltum Sogn, i Biersted, Vadum og Aaby. Paa samme Tid tilkjøbte Gæge Wille ham Gaarden Kjølvreng og Gods i Fristrup i Hvetbo Herred.

I mange Aar tilhørte derpaa Odden hans Enke Fru Sofie Brahe. Hun foragtede ogsaa Godset. Saaledes fik hun 1620 af Fru Wodild Kruse til Lyngballe, Enke efter Lavrids Friis, Skjode paa hendes Part i en Gaard i Byen Raas. Aaret efter kjøbte hun af Fru Dorte Krabbe til Rugved, Erik Lykke's Enke, noget Gods, i Hvetbo Herred i Aaby Sogn Gaarden Nævede, 1 Gaard og 8 Gadehuse i Vedsted, 1 Bol paa Heden, 1 Gaard, 2 Bol og 4 Gadehuse i Fristrup, al hendes Del i Ulofskovs Enge, i Vroyst Sogn 1 Gaard og 1 Gadehus i Røgild, 1 Gaard i Jersmark Sogn, kaldet Vedholm, 1 Gaard i Saltum Sogn, Sønder-Saltum By, 1 Bol og 2 Gadehuse sli. og i Øster-Han Herred: 1 Bol i Sønderøge, 1 Bol i Klithuse i Tranum Sogn og 1 Gaard i Thorslev. Af sin Broder Jørgen Brahe til Hvedholm, Befalingsmand paa Hagenstov Slot, fik hun 1625 Skjode paa 1 Gaard i Øster-Hvidbjerg i Sønder-Herred. Fru Dorte Friis, Enke efter Mogens Godsfle til Videmarck, solgte hende 1637 noget Gods i Stagen Sogn, nemlig Hedselholt, Skavelsåger, som den Gang var øde, og et øde Bol. Endelig kjøbte hun i Aaret 1640 af Fru Anne Raas, Enke efter Pæddbjørn Bild til Lundgaard, i Jersmark Sogn 1 Gaard, kaldet Klostersgaard. Fru Sofie havde den Sorg at miste sin haabefulde Søn Ove Lunge, der efter at have faaet Underviisning hos den lærde Holger Rosenkrands paa Rosenholm og senere i Sorø Skole og Akademi, i Folge sin Moders Dødsle rejste udenlands. Da endelig det Øjeblik kom, at hendes eneste Søn skulde forlade Odden, sagde en mørk Aelse hende, at hun aldrig mer vilde faa ham, sin Alderdoms Trost, at se; dertil svarede han, at hun skulde give sig til Freds, han vilde, hvis Gud sparede hans Liv, komme hjem til hende, naar hun vilde have det, og ligesom før være hendes lydige Søn. I September 1632

ODDEN

i Jylland.

forlod han Aalborg og rejste paa 6te Aar om i Holland, Frankrige og Italien, hvor han med stor Flid og Iver dyrkede Lovkundigheden, Statsvidenskaberne, Historien, Besættningsteknikken og de levende Sprog. Man nærede saaledes det bedste Haab om, at han skulde blive en dygtig Mand, der vilde træde i sin Faders Fodspor. Men Forsynet havde bestemt det anderledes. I Padua blev han syg og døde efter saa Dages Forløb den 8de Februar 1637, i en Alder af ifkun tre Maanedre over 23 Aar. Hans Støv blev ført hjem til Fædrelandet og i December s. A. nedsat i Viborg Domkirke. I Rigsprædiken fremhæves hans Gudsfrygt, Godgjørenhed og Venlighed samt hans Ubruelighed. Han skildres ogsaa som et meget smukt Menneske. Dne Lunge var den sidste Mand af sin Æt. Efter denne tunge Tilfælde levede Fru Sofie Brahe endnu mange Aar. Hun døde nemlig i Aaret 1659 efter 40 Aars Enkestand. Dog beholdt hun ikke Odden indtil sin Død.

Adskillige Aar i Forvejen overdrog hun en Del deraf til Otte Skeel til Birkelse, der var gift med hendes Datter Fru Jde Lunge, og da senere hendes anden Datter Zomfru Margrete Lunge ægtede den navnkundige Rigsraad Christian Skeel til Fusinge og Ballø, fik ogsaa han en Del af Gaarden, hvorfra han snart blev Gneejer. Han døde s. A. som Sviqermøderen, og nu blev Odden hans og Fru Margrete's 8-aarige Søn's Mogens Skeel's Ejendom. Han var født 1650, rejste i sin Ungdom udenlands og blev siden Kammerjunker hos Dronning Charlotte Amalie, men forlod dog snart igjen Fædrelandet for under den store Vilhelm den tredje af Dranien at kæmpe imod Frankmændene. Eiden var han Sendemand hos Kurfyrsten af Brandenburg, derefter i Sverige og senere to Gange hos sin forrige Hærfører, der i Mellemtiden var bleven Englands Konge. Paa Hjemvejen fra dette Land døde han i Vingen i Westphalen i Aaret 1694. Han havde ogsaa arvet Faderens Gaard Fusinge. Mogens Skeel var en dygtig og fortjent Embedsmand. Hans Husfru var Fru Helle Helene Rosenfrands, hvis Forældre vare den af Gnevælden mishandlede Oluf Rosenfrands til Enggaard (Gyldensten) og Fru Birgitte Krabbe. Ved deres Datter Charlottes Amalie Skeel kom Odden nu til en tykt Slægt, i det hun ægtede Christian Ludvig v. Pleesen, der døde som Gehejmeraad 1756. Hans Fru var allerede 1729 vandret heden. Sviqerfønnon Grev Christian Rantzau til Braheeborg fik derpaa Gaarden.

Indtil havde Odden gaaet i Arv igjennem flere Ætter; men siden har den ved Salg, hyppig Ristet Gjere. Grev Rantzau folgte den nemlig 1761 til hans Wiisning, som snart igjen afhændede den til Niels Wind. Denne døde 1766, og Gaarden tilhorte derefter hans Enke i adskillige Aar. — I Aaret 1769 udgjorde Odden: 61 Dr. 3 ESpr. 1 Fdt. 2 Alb. Uger og Eng's Hartforn og 8 Dr. 4 ESpr. Møllestyld. Godset var: 250 Dr. 5 ESpr. 3 Fdt. 1 Alb. Uger og Eng's Hartforn, 3 Dr. 4 ESpr. 1 Fdt. 1 Alb. Stovstyld og 45 Dr. Tiendehartforn, nemlig Mygdal Sogn's Kongetiende 21 Dr. og Kirketiende 24 Dr. Den følgende Ejer hed Udby, og han havde Gaarden i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Hundrebaar. Han fik 1797 Regjeringens Tilladelse til at sælge Bøndergodset, uden at hovedgaarden derved skulde miste nogen af sine Rettigheder. Salget gif saa hurtig fra Haanden, at der i Aaret 1805 ifkun vare 37 Dr. 5 ESpr. 1 Fdt. 1/2 Alb. Hartforn Bøndergods tilbage. Ugeledes blev det 1801 tilladt ham paa samme Bilkkaar at udstykke Hovedgaarden, og deraf havde han 1805 afskandet til forskjellige Kjøbere 14 Dr. 1 ESp. 3 Fdt. 1/4 Alb. Hst, hvormed var fulgt Halvdelen af Møllestylden og af Godset 6 Dr. 1 ESp. 3 Fdt. 1 Alb. Hartforn samt 1 Dr. 5 ESpr. 1/2 Alb. Stovstyld. Imedens Hovedgaarden var samlet, udgjorde dens hele Flaadeindhold 935 Dr. Vand Uger og Eng, hvortil kom 1000 Dr. Land Overdrev. — Fra gammel Tid havde denne Herregaard et stort Arkiv, som alle foregaaende Ejere mer eller mindre havde fredet om; men efter Godsejer Udby's kom Gaarden i Hænderne paa en Mand, der kun nærede Ringeaft for lige „undtatte“ Papirer, som fylde adskillige Hjalder i et af Værelserne; de blev af denne ny Ejer Auditor Schou adspalttede og overladede til Pigernes Afhænttelse. Disse fandt, at Pergaments-Dokumenterne med de store vedbængende Segl, tildele i Kapsler, kunde gjere god Nytte paa Eskorferne, og saaledes gif hele store Pakker snart op i Luerne. Ogsaa skal han have aldeles forbugget Skoven, hvormed der dog allerede i Forvejen var gjort en god Begyndelse. Da han ejede Gaarden i den for Landmændene saa sørgelige Tid omtrent 1820, kunde han imidlertid ikke længe beholde den. Den blev da solgt til Proprietær Laasen for — 4000 Rdlr. Efter ham tilhorte Odden Martens, der 1839 folgte denne Gaard til Schultz, som kun ejede den indtil 1841, da den blev kjøbt af Kammeraad Græbert, der meget forbedrede dens Forder. Hans Eftermand var Proprietær Storm, som kun havde den fra 1854 til 1857, da

ODDEN

i Jylland.

den for 105,000 Rdlr. blev folgt til den nuværende Gjer Konfuld Rygaard. Den Gang han modtog Gaarden, var den atter i flere Henseender gaaet tilbage. Siden har han anvendt 15,000 Rdlr. paa Forbedringer ved Markerne, Bygningerne, Befætningen og Løsoret.

Odden har endnu sin gamle og smukke Hovedbygning, der vist nok er opført omtrent i Midten af det 16de Hundrebaar. Den bestaar af 2 Etager i Vinkelfløje af meget svær Grundmur af $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ Alens Tykkelse. I gjennem Bygningen gaar et muret Talerør, hvorigjennem Lyden kan forplantes til de forskjellige Værelser; nu ere Vabningerne dog for en Del tilmurede. Under hele den østre Fløj er der en meget stor Skjelber i 5 Afdelinger. Paa denne Fløjs Forside findes der i en muret Forbygning et ejendommeligt Dobbeltfjæds, som har en Længde af omtrent 2 Alen. Da Schultz for omtr. 20 Aar siden maatte istandsætte Taget, fratog han uden nogen fornøftig Grund de høje Gavle den oprindelige tallede Form, hvorved Odden tabte meget af sin gamle Pryd; og da Kammerraad Gräbert overtog Gaarden, havde Bygningen over 50 Aar været næsten aldeles forfømt, saa at saa Herregaarde kunde yde et ubyggeligere Billede af Udelæggelse og Forfømmelse. Derfor gav han 1843—1844 Byg-

ningerne en betydelig og gjennemgribende Hovedreparation. Tidligere var Børggaarden omgivet af dybe Grave; nu ere de opfyldte og ombannede til Have.

Gaardens nuværende Hartkorn er 24 Tdr. 7 Ekpr. 3 Fdtr. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. Ager og Eng, efter at der af Gaarden Højtveds Tilliggende i Aaret 1856 var blevet indkjøbt 1 Td. Hartkorn. Fladeindholdet er for Liden omtrent 750 Tdr. Land, hvoraf de 570 Tdr. ere Agerland; 70 Tdr. Eng og Mose, 20 Tdr. Land Skov og 30 Tdr. Land Heide, hvortil komme 10 Tdr. Land til Have og Gaardplads og 50 Tdr. Land, der ere fordelte imellem 6 Fæstehuse. Udsæden er: 60 Tdr. Land Rug og Hvede, 60 Tdr. Byg og 120 Tdr. Havre. Befætningen er 20 Heste og 130 Køer. Under Gaarden drives et Teglværk.

Vaade Fru Sofie Brahe og Christen Steel have i Aaret 1656 betænkt de fattige; den første gav Landgilten af Gaarden Bistrup i Hjørring Landsogn, der var 50 Slettebaler, til trangende i Rygdal og Bjærgby Sogne, og den sidste 500 Speciesbaler til Underhold for 10 fattige paa Odden og Stensbæk Gødsler.

En af Gaardens senere Gjere har stiftet et Legat paa 4000 Rdlr., hvis Renter af Præsten skulle gives til den sødeligste Pige, der i Aarets Løb holder Bryllup i Sognet. Udvalget af dette sidste vaahviler fremdeles Odden's Gjere.

